

Nieuws uit Europa

Verschijnt 4x per jaar

2018, nr.2

Inhoudsopgave

Europese Unie

Europese Commissie	
Rapport toereikende pensioenen 2018.....	1
Europese Raad	
Gendergelijkheid op de G7 top in Canada	1
Europees Parlement: plenaire besluiten	
Een nieuw financieringsmechanisme: Europese Waardeninstrument	2
Gendergelijkheid in de mediasector.....	3
Europees Parlement: interne studiedienst	
(Seksuele) pestering op het werk, in de publieke ruimte en in de politiek	4
Europees Instituut voor Gendergelijkheid (EIGE)	
Betere data verzamelen over partnergeweld	6
Zelftest voor gendergelijkheid in parlementen	6
Raad van Europa (COE)	
Strategie gendermainstreaming 2018-2023	7
Webpagina over gendermainstreaming.....	8

Europese Unie

Europese Commissie

Rapport over toereikende pensioenen 2018

Eind april publiceerde de Europese Commissie het derde *Rapport over toereikende pensioenen 2018*,¹ met daarin een overzicht van het pensioenbeleid in de EU lidstaten. Het rapport focust op de adequaatheid van de pensioenen om armoede bij ouderen te voorkomen, vandaag en in de toekomst. De keuze voor dit thema sluit aan bij het arbeidsbeleid en veranderingen in de EU lidstaten en bij de sociale agenda van de Europese Unie, met initiatieven zoals de *Europese Pijler van Sociale Rechten*, het *voorstel voor een beter evenwicht tussen privéleven en betaalde arbeid* en de *aanbeveling over toegang tot sociale bescherming*. Met het rapport wil de Europese Commissie het politieke debat op nationaal en EU niveau voeden.

Het rapport bestaat uit twee volumes. *Volume I* vergelijkt de toereikendheid van pensioenen in de EU om armoede en uitsluiting te voorkomen. Er wordt gekeken naar de invloed van de pensioensystemen op de levensstandaard van oudere mensen vandaag. Hierbij wordt bijzonder aandacht besteed aan armoede, uitsluitingsmechanismen en ongelijkheden tussen ouderen. De mogelijke impact van recente pensioenhervormingen wordt overlopen vanuit het perspectief tijd (aantal pensioenjaren), armoedebestrijding en handhaving van inkomen. Het rapport schetst de belangrijkste uitdagingen en mogelijke oplossingen. Gendersverschillen in pensioenrechten, en de toereikendheid van pensioenen voor zelfstandigen en voor personen met atypische jobs (deeltijd, interim) komen eveneens aan bod.

Volume II is een bundeling van landenfiches, met een gedetailleerd overzicht van de pensioensystemen en van de toereikendheid van de pensioenen. In iedere fiche zijn enkele naar sekse opgesplitste data over zaken zoals armoede, gendersverschillen, wonen en gezondheid van ouderen, aantal pensioenjaren... opgenomen. Op de Raad van de Europese Unie Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken (EPSCO) van 21 juni 2018 onderschreven de ministers van de lidstaten belangrijkste besluiten van het rapport.²

Europese Raad

Gendergelijkheid op de G7 top in Canada

Op 8 en 9 juni vond in Canada (Charlevoix) de jaarlijkse *Top van de G7* plaats.³ De Top volgt op de *G7 Top in Italië* (mei 2017) tijdens dewelke een *Routekaart voor een meer genderbewuste economische omgeving* aanvaard werd. Naast enkele EU lidstaten (Duitsland, Frankrijk, Italië, Verenigd Koninkrijk) namen ook de voorzitters van de Europese Raad (Donald Tusk) en van de Europese Commissie (Jean-Claude Juncker) deel aan de gesprekken.⁴ Gendergelijkheid en

---

¹ European Commission Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion; Social Protection Committee, (2018), The 2018 Pension Adequacy Report: current and future income adequacy in old age in the EU, *Volume I* and *Volume II*; European Commission.

² Raad van de Europese Unie Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken, 21 -22 juni 2018, voorlopige versie van de resultaten van het overleg; *document 10202/18*; Zie documenten: *9523/18*; *ST 9523 ADD1* en *ST 9523 ADD2*.

³ Zie ook *G7 website van het Italiaans voorzitterschap*.

⁴ De G7 (Canada, Duitsland, Frankrijk, Italië, Japan, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten) vergaderde voor het eerst in 1976. Sinds 1981 neemt de Europese Unie deel aan alle debatten en werkzaamheden. De EU ziet zichzelf

empowerment van vrouwen was een van de prioriteiten op de agenda.⁵ Naast een werksessie over gendergelijkheid en empowerment van vrouwen, was er een ontmoeting met de *Gender Equality Advisory Council (GEAC)*, een groep prominente vrouwen voorgezeten door Melinda Gates en Isabelle Hudon, Canadees ambassadeur.

De adviesraad werd in januari 2018 opgericht door de Canadese premier, Justin Trudeau, met als mandaat: gendergelijkheid en empowerment van vrouwen integreren in alle thema's, activiteiten en besluiten van de het Canadese voorzitterschap. In aanloop naar de Top formuleerde de Raad een aantal *aanbevelingen*: over *meisjes en vrouwen, economie* en de *planeet*. Een is hiervan ook een *samenvattend overzicht* beschikbaar.

De adviesraad hoopte dat de G7 deze aanbevelingen in hun totaliteit zou goedkeuren. In het communiqué van de G7 Top is dit als dusdanig niet terug te vinden. De slotverklaring maakt wel specifiek melding van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen op politiek, economisch en sociaal vlak. Hierbij wordt aandacht besteed aan het opheffen van de loonkloof, steun voor vrouwelijke ondernemers en waardering van onbetaalde arbeid. Daarnaast worden gelijke toegang tot onderwijs en het stoppen van geweld op vrouwen en meisjes vermeld in het communiqué. Over deze laatste nam de G7 ook twee aparte teksten aan:

- *Charlevoix Verklaring over kwaliteitsonderwijs voor meisjes, adolescente meisjes en vrouwen in ontwikkelingslanden;*
- *Charlevoix Engagement voor het stoppen van seksueel en gendergebonden geweld op vrouwen en meisjes.*

Ook in de andere aangenomen teksten van de G7 Top is er aandacht voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen.⁶ De engagementen en verklaringen van de G7 Top zijn niet juridisch afdwingbaar, maar ze worden wel gezien als politiek bindend voor alle leden, waaronder de Europese Unie.

Europees Parlement: plenaire besluiten

Een nieuw financieringsmechanisme: Europese Waardeninstrument

Op 19 april 2018 aanvaardde het Europees Parlement een *resolutie*⁷ waarin het voorstelt om een financieringsmechanisme te creëren voor de ondersteuning van civiele organisaties die binnen de EU ijveren voor democratie, de rechtsstaat en de grondwaarden, zoals verankerd in artikel 2 van het Verdrag van de Europese Unie.⁸

Deze waarden zijn: eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die

---

als volwaardig lid en beschouwt de verklaringen, engagementen en het communiqué van de G7 top als bepalend voor het beleid van de Unie. Zie <http://www.consilium.europa.eu/media/35563/180605-g7-background-final-2.pdf>.

⁵ Op de agenda stonden 5 *onderwerpen*: investeren in inclusieve groei, jobs van de toekomst voorbereiden, gendergelijkheid en empowerment van vrouwen bevorderen, werken aan een meer vreedevolle en veilige wereld en samenwerking op vlak van klimaatverandering, oceanen en schone energie.

⁶ Zie <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2018/06/08-09/> of *officiële documenten* op de website van de Canadese G7 Top.

⁷ Een Europees waardeninstrument ter ondersteuning van maatschappelijke organisaties die in de Europese Unie op lokaal en nationaal niveau de fundamentele waarden uitdragen; resolutie van het Europees Parlement, 19 april 2018; *P8_TA-PROV(2018)0184*; procedure fiche: *2018/2619(RSP)*.

⁸ Zie *Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie*, Publicatieblad van de Europese Unie 2016/C 202/01; 7 juni 2016; of via *EUR-Lex*.

tot minderheden behoren en de beginselen van pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van vrouwen en mannen.

Het instrument zou de creatie van een duurzaam maatschappelijk middenveld op nationaal en lokaal niveau moeten beogen, met nadruk op het versterken van de capaciteiten van de organisaties. Daarom vraagt het parlement om via dit instrument zowel de basiswerking van nationale of lokale ngo's als projecten ter bevordering van de Europese waarden te financieren en pleit het voor soepele, laagdrempelige en gebruiksvriendelijke aanvraagprocedures.

Het budget voor dit 'Europese Waardeninstrument' zou opgenomen moeten worden in de begroting van het volgende Meerjarig Financieel Kader van de EU (na 2020) en zou minstens even hoog moeten zijn als het budget van het financieringsinstrument voor de bevordering van de democratie en de mensenrechten in de wereld (*EIDHR*). Dit bedroeg meer dan 1,3 miljard euro (periode 2014-2020).⁹

Gendergelijkheid in de mediasector

Op 17 april aanvaarde het Europees Parlement een *resolutie* over gendergelijkheid in de mediasector.¹⁰ De resolutie gaat o.m. in op inhoud van de media en op structurele aspecten in verband met de positie van vrouwen in de media: deelname aan besluitvorming in en over de media, strijd tegen de genderloonkloof en maatregelen voor gelijke kansen en niet-discriminatie.

De Commissie, de EU lidstaten en de mediaorganisaties worden aangespoord om een beleid te ontwikkelen dat de obstakels die de toegang van vrouwen tot managementfuncties en leidinggevende posities in mediaorganisaties belemmeren, wegneemt. Het parlement spoort alle betrokken actoren aan om hiertoe maatregelen te nemen zoals: quota voor de gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in besluitvormingsposities, effectieve monitoringmechanismen, mentorprogramma's, een sterk intern gelijke kansenbeleid (dat o.m. rekening houdt met het evenwicht tussen werk en privéleven en met niet-discriminatie van zwangere vrouwen), opleidingen voor het management, aanstelling van een verantwoordelijke voor het beleid, steun voor netwerken van vrouwen... .

Het parlement herinnert er aan dat gelijke beloning voor gelijk werk ingeschreven is in artikel 157 van het *Verdrag over de werking van de Europese Unie*¹¹ en het moedigt de mediaorganisaties en de regelgevende instanties aan om bindende maatregelen te nemen die uitvoering geven aan dit beginsel, waaronder de verplichting om verschillen in lonen/beloning tussen vrouwen en mannen openbaar te maken.

De Commissie wordt verzocht om ook in de toekomst toe te zien op de correcte toepassing en handhaving van *Richtlijn 2006/54 over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep*. Deze directieve keert de bewijslast in gevallen van niet-toepassing van het beginsel van gelijke behandeling om.¹²

---

⁹. Zie website *EIDHR*.

¹⁰ Gendergelijkheid in de mediasector in de EU; resolutie van het Europees Parlement, 17 april 2018; *P8_TA-PROV(2018)0101*; procedure fiche *2017/2210(INI)*.

¹¹ Zie *Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie*, Publicatieblad van de Europese Unie 2016/C 202/01; 7 juni 2016; of via *EUR-Lex*.

¹² *Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep* (herschikking), 5 juli 2006, Publicatieblad van de Europese Unie, L 204, 26 juli 2006; of via *EUR-Lex*.

Voor wat betreft media-inhoud herinnert het parlement er aan dat lidstaten op grond van *Richtlijn 2010/13/EU over audiovisuele mediadiensten*¹³ met alle passende middelen moeten waarborgen dat in de media niet aangezet wordt tot haat (artikel 6) en ze moeten verzekeren dat audiovisuele commerciële communicatie de menselijke waardigheid niet aantast en geen enkele vorm van discriminatie op grond van geslacht bevat of bevordert (artikel 9).¹⁴

Het parlement benadrukt dat vrijheid van meningsuiting en redactionele vrijheid in geen geval als excuus mogen dienen om negatieve stereotype of seksistische beeldvorming over vrouwen aan te moedigen of te legitimeren. Het dringt bij de lidstaten aan om maatregelen te treffen die het probleem van gewelddadige en seksistische inhoud – die negatieve gevolgen heeft voor vrouwen en hun deelname aan de samenleving – aanpakken, waaronder de mogelijkheid om beledigende inhoud te verwijderen. (met respect voor bovengenoemde vrijheden)

Dit kan door middel van zachte maatregelen zoals gendergelijkheidsplannen, richtlijnen over niet-seksistisch taalgebruik, richtsnoeren voor positieve beeldvorming over vrouwen, permanente opleidingen over beeldvorming voor beroepskrachten, gedragscodes ... maar ook via normerende protocollen of voorschriften van regulerende instanties voor de media en/of via wetgevende initiatieven. Het parlement beveelt aan om hiertoe samen te werken met gespecialiseerde organisaties zoals nationale gelijkheidsorganen en vrouwenorganisaties.

Het parlement verzoekt de Commissie en de lidstaten om zelfregulering en mederegulering van de media te stimuleren en om wetgevende maatregelen te treffen in verband met de aanwezigheid van vrouwen in de media en in verband met stereotyperende en seksistische media-inhoud, waaronder maatregelen voor de monitoring en evaluatie van het beleid. Het vraagt de lidstaten ook om de toegang tot videogames met schadelijke online-inhoud en pornografie op het internet te regelen.

Europees Parlement: interne studiedienst

(Seksuele) pesterij op het werk, in de publieke ruimte en in de politiek

Op vraag van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid van het Europees Parlement publiceerde de interne studiedienst een *onderzoek*¹⁵ over pesten en seksuele pesterij of intimidatie op het werk, in de publieke ruimte en in de politiek. De studie verschaft ruim inzicht in het fenomeen, met aandacht voor oorzaken, gevolgen en mogelijke respons op niveau van de organisatie en het individu. Het rapport start met een beknopt overzicht van enkele definities van de basisbegrippen ‘pesten en seksuele intimidatie of pesterij’ in het beleid van de EU en de lidstaten en sluit af met de vaststelling dat er nood is aan een gemeenschappelijke definitie. Hoofdstuk II gaat in op de prevalentie van (seksueel) pesten op het werk, op daderprofielen, cyberpesten en sekse- en genderverschillen tussen vrouwen en mannen in dit verband.

---

¹³ *Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten* (gecodificeerde versie); 15.4.2010 Publicatieblad van de Europese Unie, L 95/1, 15 april 2010; of via *EUR-Lex*.

¹⁴ In het *voorstel voor herziening van de Richtlijn 2010/13/EU (COM/2016/0287 final- 2016/0151 (COD))* wordt dit uitgebreid; De nieuwe tekst van artikel 6 luidt: “De lidstaten zorgen er met passende middelen voor dat de audiovisuele mediadiensten die door onder hun bevoegdheid vallende aanbieders van mediadiensten worden aangeboden, niet aanzetten tot geweld of haat jegens een groep personen, of een lid van die groep, die op basis van geslacht, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid wordt gedefinieerd.” Verdere toelichting over het voorstel tot wijziging van deze Richtlijn vindt u *hier*; via *EUR-Lex*.

¹⁵ Helge Hoel, Maarit Vartia, *Bullying and sexual harassment at the workplace, in public spaces, and political life in the EU, PE 604.949*, Policy Department for Citizens’ Rights and Constitutional Affairs, European Union, 2018.

Hoofdstuk III kijkt naar mogelijke verklaringen voor (seksuele) pesterij, met aandacht voor risicofactoren op individueel en organisatieniveau. Macht en ongelijke machtsverhoudingen, tolerantie voor seksueel pesten en de seksevenhouding (t.t.z. de vrouw-manverhouding naar aantal) zijn belangrijke risicofactoren op het niveau van de organisatie. Op individueel niveau spelen sekse in combinatie met leeftijd en huwelijksstatus en ook opleiding een rol. Vrouwen jonger dan dertig, alleenstaande of gescheiden vrouwen en lager opgeleide vrouwen/mannen lopen een groter risico. Ook atypische gevallen van seksuele intimidatie (seksuele intimidatie van mannen en seksuele intimidatie door vrouwen) komen aan bod. Hoofdstuk IV schetst de gevolgen van (seksuele) pesterij voor het slachtoffer en voor de organisatie.

Hoofdstuk V besteedt aandacht aan seksuele intimidatie in de publieke ruimte. Dit komt op veel grotere schaal voor dan gedacht. De studie spreekt zelfs van endemisch en haalt enkele van de schaarse onderzoeken hierover aan. Bijvoorbeeld. In het Verenigd Koninkrijk had 85% van de Britse vrouwen van 18 tot 24 jaar af te rekenen met ongewenste seksuele aandacht en 45% van deze groep werd ongewenst seksueel aangeraakt in de publieke ruimte.¹⁶ Het rapport toont aan dat niet alleen de omvang van het geweld problematisch is: de internalisering¹⁷ of acceptatie van dit gedrag vormt een probleem op zich. Er blijkt zich ook een 'locatie'-verschuiving te hebben voorgedaan: van seksuele intimidatie in verlaten plaatsen naar seksuele intimidatie in en onder het oog van de menigte.

Hoofdstuk VI gaat in op seksuele pesterij in de politiek. Seksuele pesterij is alomtegenwoordig en is direct gelieerd aan de cultuur van het politieke leven. Een cultuur of praxis waar loyaliteit zwaarder doorweegt dan bekendmaking of aanklacht van dergelijk gedrag, waar seksuele intimidatie getolereerd wordt (als vorm van seksuele voldoening, van macht en controle) en waarin onmacht en kwetsbaarheid geëxploiteerd worden. Een omgeving en praxis gedomineerd door mannen die menen dat ze 'recht hebben op' en door een mannelijke cultuur gereflecteerd in gebruiken zoals late vergaderingen die vaak afgesloten worden in bars of cafés. Seksuele pesterij in de politiek overstijgt het individuele, het is een uiting van het niet-respecteren van vrouwen in het algemeen door mensen met belangrijke banen (macht).

Het rapport sluit af met een overzicht van wettelijke en andere maatregelen op het niveau van de EU en de lidstaten om pesten en seksuele intimidatie te voorkomen en te bestrijden en met enkele aanbevelingen. In dit verband wordt herinnerd aan de *Kaderrichtlijn veiligheid en gezondheid op het werk*¹⁸; het *Kaderakkoord over pesten en geweld op het werk* van de Europese Sociale Partners¹⁹ en de *Richtlijn* over gelijke kansen voor mannen en vrouwen op het werk.²⁰ Er wordt ook gewezen op de herhaalde vraag van het Europees Parlement om een EU Richtlijn aan te nemen over het bestrijden van geweld op vrouwen. De Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid aanvaardde hierover in 2011 een *rapport* en een *resolutie*.²¹

---

¹⁶ Bron: 'End Violence Against Women, <https://www.endviolenceagainstwomen.org.uk/>; data over andere landen, zie o.m. op <http://www.stopstreetharassment.org/resources/statistics/statistics-academic-studies>.

¹⁷ Internalisering is het proces waarbij mensen zich door socialisatie bepaalde sociale regels eigen maken, zodat deze regels na verloop van tijd niet langer worden beschouwd als van buitenaf opgelegde voorschriften, maar als richtlijnen die men zelf heeft gekozen. Binnen de sociologie is internalisering een antwoord op de vraag, waarom mensen zich conformeren aan de verwachtingen en regels die behoren bij sociale rollen.

¹⁸ *Richtlijn 89/391/EEC* - OSH "Framework Directive".

¹⁹ *Framework Agreement on Harassment and Violence at Work*, agreement of the European social partners, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP and ETUC (and the liaison committee EUROCADRES/CEC), 26 April 2007.

²⁰ *Richtlijn 2006/54/EC*.

²¹ Zie hierover o.m. Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid, Eva-Britt Svensson, *Draft report on priorities and outline of a new EU policy framework to fight violence against women*; Resolutie van het Europees Parlement

Europees Instituut voor Gendergelijkheid (EIGE)

Betere data verzamelen over partnergeweld

Er is op niveau van de Europese Unie en van de lidstaten behoefte aan betrouwbare, systematisch verzamelde en vergelijkbare gegevens over partnergeweld. Zowel de Europese *Richtlijn 2012/29/EU*²² over de rechten, ondersteuning en bescherming van slachtoffers als het *Verdrag van de Raad van Europa over geweld en partnergeweld op vrouwen*²³ vereisen dit. Om aan deze vraag tegemoet te komen werkte het Europees Instituut voor Gendergelijkheid enkele *aanbevelingen en indicatoren*²⁴ uit.

De aanbevelingen zijn in detail uitgewerkt en kunnen de beschikbaarheid, betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en toegankelijkheid van gegevens over partnergeweld verbeteren. De informatie die op deze manier verzameld wordt kan de voorgestelde indicatoren voeden.

Dit werk sluit aan bij eerder onderzoek van EIGE over dataverzameling over partnergeweld en verkrachting. Uit deze *vergelijkende studie*²⁵ bleek dat er in EU lidstaten grote verschillen bestaan in het definiëren, registreren en classificeren, tellen en coderen van verkrachting en partnergeweld. Om deze verschillen te overbruggen moet gezocht worden naar praktische oplossingen. EIGE stelt voor om hiervoor *Eurostat* in te schakelen. Eurostat heeft ervaring in het samenstellen van statistieken op basis van het systeem Internationale classificatie van misdad voor statistische doeleinden (ICCS).²⁶

Zelftest voor gendergelijkheid in parlementen

Mannen vormen nog steeds de overgrote meerderheid in de nationale parlementen in de Europese Unie: meer dan 2 op 3 nationale parlementsleden zijn mannen. Dit beïnvloedt de besluitvorming, het beleid en de praxis in het parlement. Parlementen zijn ook werkplaatsen, met eigen regels, gebruiken en manieren van werken. Deze cultuur van de organisatie genereert ongelijke kansen voor vrouwen om de besluitvorming te beïnvloeden en bestendigt de genderongelijkheid.

EIGE ontwikkelde *een online zelftest* die parlementen kunnen helpen om de eigen organisatie en werkmethodes te beoordelen op gelijkheid voor vrouwen en mannen. Op basis van feitelijke gegevens kunnen parlementen ontdekken waar hun sterke en waar hun zwakke punten op vlak van gendergelijkheid liggen. Dit kan dan weer het uitgangspunt zijn om het beleid en de praxis van de organisatie bewust bij te sturen met het oog op het scheppen van de voorwaarden voor meer gendergelijkheid.

---

van 5 april 2011 over de prioriteiten en het ontwerp van een nieuw beleidskader van de EU voor de bestrijding van geweld tegen vrouwen; (P7_TA(2011)0127); procedure fiche 2010/2209(INI).

²² *Richtlijn 2012/29/EU* van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ, 25 oktober 2012.

²³ Council of Europe *Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, 12 April 2011.

²⁴ European Institute for Gender Equality (2018), *Recommendations for the EU to improve data collection on intimate partner violence*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

²⁵ European Institute for Gender Equality (2013), *The Study to identify and map existing data and resources on sexual violence against women in the EU*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

²⁶ Zie (2015) *International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS) system*; (2017) *EU guidelines for the International Classification of Crime for Statistical Purposes — ICCS*.

Op de *website* vind je naast informatie over hoe je het instrument moet gebruiken, ook een rubriek met voorbeelden van goede praktijken inzake toegang tot en invloed in de parlementaire assemblee, opstellen van de parlementaire agenda en van genderbewuste wetgeving.

Parlementen kunnen intekenen op het instrument en zo hun resultaten bewaren om latere vergelijkingen en evaluatie van de geboekte vooruitgang op het domein van gelijkheid voor vrouwen en mannen mogelijk te maken

Raad van Europa (COE)

Strategie gendermainstreaming 2018-2023

Op 7 maart 2018 aanvaardde het ministerieel comité van de Raad van Europa een nieuwe *strategie voor gendergelijkheid (2018-2023)*. De strategie is het antwoord op bestaande en nieuwe uitdagingen voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en mannen in alle lidstaten van de Raad van Europa. Ze werd begin mei voorgesteld op de conferentie '*Gender Equality: Paving the Way*' in Kopenhagen.

De strategie bouwt verder op wettelijke en beleidsmatige verworvenheden op het domein van gendergelijkheid in de Raad van Europa en zijn lidstaten. Ze draagt bij ook bij aan de verwezenlijking van de wereldwijde agenda voor vrouwenrechten en gendergelijkheid, vastgelegd in het *Verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen*, het *Peking Actieplatform* en in *Agenda 2030 en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen*.

In de strategie zijn zes strategische doelstellingen weerhouden:

- voorkomen en bestrijden van stereotypen en seksisme;
- voorkomen en bestrijden van geweld en intrafamiliaal geweld op vrouwen;
- verzekeren dat vrouwen gelijke toegang hebben tot justitie;
- evenwichtige deelname van vrouwen en mannen aan politieke en publieke besluitvorming;
- bescherming van de rechten van vluchtelingen-, migranten- en asielzoekende vrouwen;
- meisjes; realiseren van gendermainstreaming in alle beleid en alle maatregelen.

In het document wordt beschreven hoe de Raad van Europa de strategie plant te verwezenlijken. De doelstellingen worden uitgebreid toegelicht en er wordt aangegeven welke acties de Raad van Europa zal ondernemen om de doelstellingen te behalen. Er wordt een overzicht gegeven van de wettelijke instrumenten²⁷ en van het institutioneel kader ter ondersteuning van de strategie²⁸, evenals van de beleidsmethode, gendermainstreaming, zijnde:

“de (re)organisatie, verbetering, ontwikkeling en evaluatie van beleidsprocessen, zodat een gendergelijkheidsperspectief ingesloten wordt in alle ontwikkeling en elke evaluatie van

---

²⁷ Onder de verdragsrechtelijke, wettelijke afdwingbare instrumenten worden vermeld: Het *Europees verdrag van de rechten van de mens* en bijbehorend *Protocol 12* ; het *Europees sociaal charter*; het *Verdrag van Istanboel over voorkomen en bestrijden van geweld op vrouwen*; het *Verdrag tegen mensenhandel* en het *Verdrag voor de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik* (Lanzarote Conventie). Daarnaast bestaan er ook ministeriële aanbevelingen en parlementaire besluiten die betrekking hebben op gendergelijkheid.

²⁸ Dit zijn o.m. de Gender Equality Commission, de Gender Equality rapporteurs en het Gendermainstreaming team, naast het jaarrapport met een stand van zaken over de uitvoering van de strategie.

*beleidsprocessen op alle niveaus en in alle fasen van het beleidsproces, door de actoren die normaalgezien betrokken zijn bij dit proces.*²⁹

En waarbij een tweesporenbeleid wordt gevolgd wordt van specifieke acties en een specifiek beleid enerzijds, en gendermainstreaming in alle programma's en alle beleid van de Raad van Europa om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen. ³⁰

Deze definitie over gendermainstreaming werd aanvaard werd door het ministerieel comité van de Raad van Europa, als beleidsinstrument om bij te dragen aan de verwezenlijking van de aanbevelingen van de *Vierde Wereldvrouwenconferentie* (Peking 1995).

In de strategie wordt ook aangegeven hoe over de uitvoering van de strategie gecommuniceerd zal worden. In samenhang met de budgetcyclus van de Raad van Europa is aan de strategie een tweejaarlijkse publicatie verbonden. Hierin zullen onder vorm van een tabel actuele, geplande en voorstellen voor acties opgenomen zullen worden, zodat het directe verband tussen de strategische doelstellingen en de specifieke maatregelen en middelen die ingezet worden om de doelen te bereiken, onmiddellijk duidelijk wordt.

In bijlage I bij de strategie is een overzicht opgenomen van (mogelijke) risico's die de implementatie van de strategie op nationaal niveau kunnen belemmeren. Aan iedere doelstelling is een tabel gekoppeld met daarin een overzicht van de verwachte impact en resultaten, een risicoanalyse voor het behalen van de doelstelling en een opsomming van mogelijke mitigerende of verzachtende acties om eventuele tekortkomingen op te vangen.

Webpagina over gendermainstreaming

De Raad van Europa was instrumenteel voor de ontwikkeling van het beleidsconcept van gendermainstreaming. In 1998 nam het ministerieel comité van de Raad van Europa gendermainstreaming aan als de belangrijkste strategie om effectieve gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bereiken. ³¹ Tegelijk nam de Raad de officiële *definitie* van gendermainstreaming aan door het *rapport van de expertengroep* ³² te onderschrijven. Dit rapport zet het conceptueel kader voor gendermainstreaming en de methodologie voor de implementatie in detail uiteen en het belicht enkele goede praktijken.

Gendermainstreaming als strategie en beleidsinstrument om de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen, maakt sindsdien integraal deel uit van het werk en de activiteiten van de Raad van Europa. Heel wat landen en internationale organisaties hebben zich sindsdien aangesloten bij dit concept en hebben instrumenten ontwikkeld om gendermainstreaming in

---

²⁹ Zie o.m. het *rapport van de expertengroep voor de Raad van Europa over gendermainstreaming*, opnieuw gepubliceerd in 2004 door de afdeling Mensenrechten van de Raad van Europa onder de titel: Gender mainstreaming. Conceptual framework, methodology and presentation of good practices. Final report of activities of the Group of Specialists on Mainstreaming. Zie ook het desbetreffende besluit en de mededeling van het ministerieel comité van de Raad van Europa: *Recommendation No. R (98) 14* en *CM/Del/Dec(98)628 appendix 2*.

³⁰ Recommendation CM/Rec(2007)17 of the Committee of Ministers to member States on gender equality standards and mechanisms.

³¹ Zie *Recommendation No. R (98) 14 of the Committee of Ministers to Member States on Gender Mainstreaming*, 643ste zitting, 7 oktober 1998 en *CM/Del/Dec(98)628 appendix 2* 16 April 1998 Message of the Committee of Ministers to Steering Committees of the Council of Europe on Gender Mainstreaming

³² Bron: Council of Europe, *Gender mainstreaming. Conceptual framework, methodology and presentation of good practices. Final report of activities of the Group of Specialists on Mainstreaming* (EG-S-MS), Directorate General of Human Rights, Strasbourg 2004.

praktijk te brengen. Deze informatie, en nog veel meer, vind je op de nieuwe *webpagina over gendermainstreaming* over gendermainstreaming van de Raad van Europa.

Een overzicht van de verschillende rubrieken:

- het begrip gendermainstreaming (wie, wat, hoe, waarom, waar, wanneer);
- relevante instrumenten en standaards voor gendermainstreaming (definities en besluiten, instellingen, bronnen voor indicatoren en statistieken,...);
- het werk van de Raad van Europa inzake gendermainstreaming op diverse thematische domeinen (vooral ministeriële aanbevelingen op vlak van *onderwijs, gezondheid, media, sport* en *audiovisueel beleid*) en de verschillende monitoringorganen;
- verwijzingen naar diverse bronnen voor indicatoren en statistische data;
- informatie over gendermainstreaming in de lidstaten (zowel rapporten van de Raad van Europa (o.m. goede praktijken) als verslagen van de lidstaten zelf);
- informatie over en van internationale organisaties (EU, VN) over gendermainstreaming en over de instrumenten die zij voor gendermainstreaming ontwikkeld hebben.

*****